

Nr 84.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen angående anslag för vissa anordningar vid Trollhätte kraftstation till förekommande af driftstörningar; gifven Stockholms slott den 1 mars 1912.

Under åberopande af bilagda utdrag af statsrådsprotokollet öfver civilärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå Riksdagen

1:o) att, under rubriken utgifter för kapitalökning och underrubriken statens vattenfallsverk, anvisa för anordningar vid Trollhätte kraftstation till förekommande af driftstörningar på grund af isbildning i Göta älf ett anslag af 110,000 kronor att utgå af lånemedel; samt

2:o) att, under förutsättning att förutnämnda anslag beviljas, besluta, att de i 1913 års riksstat bland inkomsterna upptagna lånemedel skola höjas med motsvarande belopp.

De till ärendet hörande handlingar skola tillhandahållas Riksdagens vederbörande utskott; och Kungl. Maj:t förblifver Riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

GUSTAF.

Axel Schotte.

*Utdrag af protokollet öfver civilärenden, hållet inför Hans
Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 1
mars 1912.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern STAAFF,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena greve EHRENSVÄRD,
Statsråden PETERSSON,
SCHOTTE,
BERG,
BERGSTRÖM,
friherre ADELSWÄRD,
PETRÉN,
STENSTRÖM,
LARSSON,
SANDSTRÖM.

Departementschefen, statsrådet Schotte anförde:

Uti skrifvelse den 23 februari 1912 har vattenfallsstyrelsen anmält, att isbildningen i Göta älf och särskildt den så kallade grundisen eller svällen under vintern 1910—1911 vållat åtskilliga svårigheter vid upp-rätthållandet af driften vid Trollhätte kraftverk, särskildt därigenom att mellanrummen mellan järnstängerna i de så kallade isgrindarna framför de till turbinerna ledande tuberna igensatts af is. På mekanisk väg kan denna isbildning icke förekommas, säger styrelsen, och ej heller kan den på sådan väg effektivt aflägsnas, enär vid issvällperioder ständig nybildning äger rum. Emellertid anordnades, fortsätter styrelsen, provisoriskt vid ett af tubintagen elektrisk uppvärmning af isgrindarna och detta försök utföll, trots den jämförelsevis ringa mängd elektrisk energi, som med de provisoriska anordningarna kunde till-

föras, synnerligen gynnsamt. Försöken hafva under innevarande vinter, som uppvisat mycket svår issväll, fortsatts i utvidgad skala, och hafva gifvit vid handen, att isnålarna i vattnet genom denna uppvärmning hindras från att häfta fast vid isgrindarna. Enligt vattenfallsstyrelsens mening bör därför elektrisk uppvärmning af isgrindarna fullt genomföras, på det att kraftverket under issvällperioder må kunna med säkerhet hållas i gång.

Den i generatorerna alstrade strömmen, som har en spänning af 10,000 volt, kan emellertid ej direkt användas för uppvärmningens åstadkommande, utan måste först medels transformatorer, uppställda invid isgrindarna, nedtransformeras till en fullkomligt ofarlig spänning af c:a 40 à 50 volt. Den lågspända strömmen ledes därefter från transformatorerna till och genom de plattjärn, af hvilka isgrindarna äro sammansatta. Då plattjärnen sålunda genomlöpas af strömmen, uppvärmas de något öfver fryspunkten, och isen fäster ej längre vid dem.

Ifråga om energiförbrukningen vid sådan uppvärmning af isgrindarna meddelar styrelsen, att den komme att uppgå till 500 à 1,000 hästkrafter per maskinaggregat, alltså endast en bråkdel af den effekt, som kan erhållas genom öfverbelastning af turbinerna, och endast 5 à 10 % af den effekt, som genom isgrindarnas tillfrysning skulle gå förlorad.

För den sålunda ifrågasatta uppvärmningsanläggningen erfordras, enligt hvad styrelsen meddelar, transformatorer med tilliedningar och inkopplingsanordningar, förbindelseledningar mellan transformatorerna och isgrindarna samt diverse förbindelseskenor mellan de i isgrindarna ingående plattjärnen jämte isoleringsanordningar.

Kostnaden härför beräknar styrelsen sålunda:

Transformatorer, ledningar och inkopplingsapparater.....	kr.	82,300: —
Merkostnad för isgrindarna	»	19,660: —
Oförutsedda utgifter.....	»	8,040: —
		<hr/>
		Summa kronor 110,000: —

Denna kostnad är visserligen, säger styrelsen, ganska afsevärd, men då Trollhätte kraftverk med elektrisk energi förser ett vidsträckt fördelningsnät, till hvilket Göteborg och flera andra städer äro anknutna, bör man, enligt vattenfallsstyrelsens mening, icke tveka att vidtaga alla sådana åtgärder, som rimligen kunna ifrågasättas för betryggande af driftsäkerheten.

Vattenfallsstyrelsen har därför hemställt, att Kungl. Maj:t tacktes af Riksdagen för ändamålet äska ett anslag för kapitalökning år 1913 af 110,000 kronor.

Departements-
chefen.

Risken, att de till skydd mot isen framför tubintagen anbringade grindarna nedisas samt att mer eller mindre allvarliga störningar i kraftverkets drift till följd häraf uppstå, är utan tvifvel en allvarlig olägenhet, som icke utan anledning kan befaras komma att menligt inverka på energiförsättningen från kraftverket. Dylika störningar böra gifvetvis i möjligaste mån undanröjas. Mot det af vattenfallsstyrelsen föreslagna sättet med elektrisk uppvärmning af isgrindarna har jag därför för min del ingen erinran.

Jag anser mig alltså böra biträda det af vattenfallsstyrelsen framlagda förslaget i fråga om anordningar vid Trollhätte kraftstation till förekommande af driftstörningar på grund af isbildning i Göta älf.

I detta sammanhang ber jag att få meddela, att vattenfallsstyrelsen i skrivelser den 30 december 1909 och den 23 februari 1912 gjort framställning om anslag till vissa af styrelsen i samband med genomförandet af Trollhätte kraftstations första och andra utbyggnader företagna, uti nämnda byggnadsstadier icke ingående arbeten, i sammanhang hvarmed anmälts, att det af Riksdagen beviljade beloppet till kraftstationen komme att öfverskridas, ehuru härutinnan för närvarande icke kunde uppgifvas exakt belopp. Framställning om erforderligt tilläggsanslag till ifrågavarande kraftstation har emellertid synts mig böra i sin helhet anstå, tills detta belopp kan exakt uppgifvas, hvilket torde vara möjligt till nästa år. Jag har därför ej ansett mig i detta afseende nu böra göra någon särskild framställning.

På grund af hvad jag ofvan anfört tillåter jag mig hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå Riksdagen

1:o) att, under rubriken utgifter för kapitalökning och underrubriken statens vattenfallsverk, anvisa för anordningar vid Trollhätte kraftstation till förekommande af driftstörningar på grund af isbildning i Göta älf ett anslag af 110,000 kronor att utgå af lånemedel; samt

• 2:o) att, under förutsättning att förutnämnda anslag beviljas, besluta, att de i 1913 års riksstat bland inkomsterna upptagna lånemedel skola höjas med motsvarande belopp.

Till denna af statsrådets öfriga ledamöter biträdda hemställan behagade Hans Maj:t Konungen lämna bifall samt förordnade, att proposition i ämnet af den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skulle aflåtas till Riksdagen.

Ur protokollet:

Carl G. Edman.